

Bewoners delen zorgen van de Commissie MER over veiligheid en dijkverzwaring.

In 2006 is de oude en karakteristieke Zuylzerzeedijk tussen Amsterdam en Hoorn afgekeurd. Op veel plaatsen zou de dijk niet meer aan de huidige veiligheidsnormen voldoen. Sinds die tijd is het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) bezig met plannen om de dijk weer veilig te maken. In een vroeg stadium is zij een samenwerking aangegaan met ondermeer baggerbedrijf Boskalis. Zij opereren onder de naam Alliantie Markermeerdijken. Eind 2017 is het Voorontwerp Projectplan (VOPP) vrijgegeven voor inspraak.

Er is reden tot zorg, want de monumentale dijk gaat grondig op de schop en het is onduidelijk of dit wel op een veilige manier gebeurt. HHNK wil in totaal 30% geheel afgraven en verderop in het water een nieuwe dijk bouwen; een verdere 20% van de dijk verandert aanzienlijk doordat een flink deel wordt afgegraven, verhoogd en verbreed. Er komt een brede oeverdijk juist daar waar nauwelijks een veiligheidsopgave is. Dit betekent een massale verplaatsing van grond. De noodzaak daarvan is niet aangetoond, terwijl er diverse innovatieve technieken zijn, waar nauwelijks aandacht aan is besteed. Bovendien zijn de risico's van het aanleggen van een nieuwe dijk in het water, dus op een slappe ondergrond, onduidelijk. Naast landschaps- en cultuurhistorische waarden worden ook natuurwaarden aangetast doordat, bijvoorbeeld, het ecosysteem in de wateren langs de kust wordt vernietigd.

Hoewel de Alliantie doet voorkomen dat de samenwerking met de bewoners goed verloopt ervaren zij juist het tegendeel. Er zijn dan ook 150 zienswijzen ingediend door bewoners en maatschappelijke organisaties. De Stichting Zuylzerzeedijk heeft inmiddels een beroep gedaan op de Wet Openbaarheid van Bestuur om inzage te krijgen in verschillende berekeningen. Tot op heden zonder resultaat.

De Commissie m.e.r. heeft op verzoek van de Provincie Noord-Holland het milieueffectrapport (MER) beoordeeld en een toetsingsadvies uitgebracht (<https://www.commissiemer.nl/advisering/lopendedadvisering/3129>). Hieronder (cursief tussen aanhalingstekens) citaten uit dit advies.

“De berekeningen voor de benodigde omvang van de dijkversterking zijn op basis van de informatie uit het MER niet verifieerbaar. Daarom zijn de uitgangspunten voor het ontwerp op dit punt niet controleerbaar. Mede gezien de kwetsbaarheid van het plangebied en de slechte bodemgesteldheid, waardoor de ingreep omvangrijke gevolgen kan hebben, is een voldoende gedetailleerd inzicht op dit punt van groot belang. Daarmee kan tevens worden beoordeeld of aanpassingen van het ontwerpprofiel, in de vorm van maatwerkoplossingen, tot de mogelijkheden behoren. Om deze reden vindt de Commissie het belangrijk voor het te nemen besluit dat berekeningsresultaten openbaar worden gemaakt.”

In het MER zijn mogelijke oplossingen buiten beschouwing gebleven met minder negatieve gevolgen.” De Commissie vindt dat het VOPP teveel uitgaat van standaard ontwerpuitgangspunten. “Het gevolg is dat optimalisaties en maatwerkoplossingen – met gevoel voor het gebied - volgens de Commissie nog onvoldoende zijn verkend.”

In Uitdam-Dorp waren grote zorgen over de verzwarringsplannen ter plaatse. De bewoners vonden telkens geen gehoor bij de Alliantie. Uiteindelijk hebben zij Deltacommissaris Kuijken gevraagd en bereid gevonden naar alternatieven te zoeken. Samen met de bewoners en een deskundig team zijn de plannen in een proces van “joint fact finding” nog eens tegen het licht gehouden. *“De Deltacommissaris adviseert daarin – op basis van expert judgement – een andere oplossing te kiezen, “die meer perspectief biedt voor de ruimtelijke kwaliteit en behoud van de cultuurhistorische betekenis van de dijk”. De meerkosten van deze oplossing (volgens deskundigen zullen er nauwelijks meerkosten zijn) zijn volgens het advies goed te verantwoorden, “zeker als het uitgangspunt wordt gekozen dat de dijk op zijn plaats moet blijven vanwege de ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en het bijzondere ensemble in Uitdam”. Het advies van de Deltacommissaris is gevolgd, in die zin dat voor de module Uitdam-Dorp een nieuw voorkeursalternatief is gekozen. De Commissie constateert dat het uitgangspunt “sober en doelmatig” daarmee in een ander perspectief komt te staan dan toegepast in andere modules. En even verderop: “Ook in andere modules is de ruimtelijke kwaliteit hoog en zijn specifieke landschappelijke en cultuurhistorische waarden aanwezig, veelal beschermd.” De Commissie adviseert dan ook: “Een beschouwing te geven van de betekenis van de keuze van het voorkeursalternatief (VKA) bij Uitdam-Dorp voor andere modules of (deel)secties.”*

“Het is de Commissie niet duidelijk geworden in hoeverre bij het beoordelen van het criterium 'sober en doelmatig' rekening is gehouden met de vraag of de verbeteringswerkzaamheden buitendijks, binnendijks of 'op de as' plaatsvinden. Bij buitendijkse verbeteringen gaat het vaak om asverschuivingen waarbij sprake is van een nagenoeg nieuwe dijk op een zeer slappe ondergrond. De uitvoering hiervan is niet alleen complex, door extra maatregelen en voorzieningen, maar is ook omgeven door tal van risico's als gevolg van de slappe ondergrond. Ook het toekomstige beheer en onderhoud zal bij een (nieuwe) dijk aan de Markermeerzijde omvangrijker zijn dan bij verbeteringen op de as.” Ook het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) heeft herhaaldelijk gewezen op de gevaren en risico's van het verstoren van de slappe maar waterdichte ondergrond.

“De Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen, waarin deze tekortkomingen worden verholpen en pas daarna een besluit te nemen over (goedkeuring van) het Projectplan Waterwet. Het aanvullen van deze onderdelen kan ook gevolgen hebben voor het VKA.”

De Commissie m.e.r. vindt dat bovengenoemde ontbrekende informatie essentieel is om het milieubelang goed te kunnen meenemen in de besluitvorming (blz 1 Toetsingsadvies). De bezwaren van deze commissie lopen opvallend parallel met bezwaren van bewoners.

Ten onrechte is in het ontwerpproces primair gezocht naar oplossingen in grond (VOPP bijlage 1.3.) De commissie m.e.r. adviseert dan ook naar alternatieven te kijken met een open vizier.

Wij vragen het Algemeen Bestuur van het HHNK en de leden van Provinciale Staten dan ook erop aan te dringen dat hun Dagelijks Bestuur c.q. Gedeputeerde Staten de adviezen van de Commissie m.e.r. en de bezwaren van de vele bewoners en maatschappelijke organisaties ter harte te nemen.

De minister heeft tot twee keer toe in de vergadering van de Commissie I&M (21-06-2017) gezegd dat de deadline van 2021 niet heilig is. Dat tijdsdruk geen rol speelt blijkt uit het contra-expertiserapport *“Nut en noodzaak versterking Markermeerdijken”* (2017) van de Gemeente Amsterdam. Daarin staat dat vertraging geen financiële- of veiligheidsconsequenties heeft. Om de minister te citeren: *“We nemen de tijd om het goed te doen. We hebben geen haast als blijkt dat er niet goed is afgewogen”*

Namens de bewoners langs de Zuyderzeedijk,

Bestuur Stichting Zuyderzeedijk: Ina Bouwman (Warder), Joke van der Meer (Uitdam), Marco Bolluijt (Scharwoude), John Kluessien (Volendam), Willem Vrijlandt (Amsterdam)